

Universitatea Babeș-Bolyai
Facultatea de Istorie și Filosofie
Anul universitar 2008-2009
Semestrul II

SYLLABUS

I. Informații generale despre curs, seminar, lucrarea practică sau laborator

Titlul disciplinei: Istoria istoriografiei românești

Codul: HIR 1210

Numărul de credite: 4

Locul de desfășurare: Amfiteatrul Facultății de Chimie

Programarea în orar a activităților: 2 ore C+S

II. Informații despre titularul de curs, seminar, lucrarea practică sau laborator

Nume, titlu științific: RADOSAV DORU, prof.univ.dr.

Informații de contact: radosav@bcucluj.ro

Ore de audiență:

III. Descrierea disciplinei:

Istoria istoriografiei românești face parte din componenta formativă a învățământului istoric. El are drept obiectiv, formarea gândirii istorice, a profesorului culturii istoriei, prin asimilarea cunoștințelor privind metoda și concepția istorică a scrisului istoric românesc din sec. XV-XX. Pornind de la teoriile contemporane privind importanța „construcției narative” a trecutului, cursul urmărește cu predilecție metamorfozele narațiunii istorice, modul în care textul istoric recuperează trecutul și relația cu marile programe culturale: umanism, baroc, romantism, criticism, structuralism, care oferă teme dominante, dar și particularități și secvențe discursive aferente.

Analiza privind construcția textului în cadrul epocii istorice precum și programele culturale dominante derulate istoric, oferă competențe formative, interpretative și metodologice privind predarea istoriei și cultura istorică. Metodologia utilizată în cadrul cursului este prelegerea articulată de analizele textuale extrase din opere istoriografice românești.

IV. Bibliografia obligatorie:

1. P. Teodor, *Evoluția gândirii istorice românești*, Cluj, Editura Dacia, 1970
2. Idem, *Introducere în istoria istoriografiei din România*, Cluj-Napoca, Editura Accent, 2002
3. Idem, *Istorici români și probleme istorice*, Oradea, Ed. Cele Trei Crișuri, 1993
4. V. Cândea, *Rațiunea dominantă*, Cluj-Napoca, Ed. Dacia, 1979
5. N. Iorga, *Cronici și cronicari români*
6. N. Manolescu, *Istoria critică a literaturii române*, București, 1997
7. AL. Zub, *A scrie și a face istorie*, Iași, Editura Junimea, 1981
8. Ideam, *De la istoria critică la criticism*, București, Ed. Științifică, 1985
9. L. Boia, *Istorie și mit în conștiința românească*, București, Editura Humanitas, 1997

V. Bibliografia opțională:

1. Etape ale scrisului istoric românesc, sec. XV-XX.

Anale, pomelnice, cronici, memorii, istorie „oficială”, sensuri și tipologii ale scrisului istoric.

Bibliografie:

N. Iorga, *Istoria trăită prin cei mici*, în *Despre cronici și cronicari*, București, Editura Științifică și Enciclopedică, 1988

P. Teodor, *Introducere în istoria istoriografiei din România*, Cluj-Napoca, Ed. Accent, 2002, pp. 11-20

2. Anale și cronici sec. XV-XVI: mesajul ideatic al scrisului istoric din sec. XV-XVI (sensul istoriei, solidaritatea creștină, elogiul culturii și învățaturii, cronica ca și „instrumentum regni”).

Bibliografie:

C. Mihăilă, *Istoriografia românească veche (sec. XV-XVII)*, în „Romano slavica”, XV, 1967, pp. 157-202

Șt. Andreescu, *Les débats de l'historiographie en Moldova*, în „Revue Romaine d'Histoire”, XVI, 6, 1973, pp. 1017-1035

D.H. Mazilu, *Literatura română în epoca Renașterii*, București, Ed. Minerva, 1984, pp. 266-350

3. Genuri istoriografice atipice, sec. XV-XVI: cronici, anale, pisanii, inscripții, „Cronicile celor mici”. Figurativ, istorie, narativitate.

Bibliografie:

P. Chihaia, *De la „Negru Vodă la Neagoe Basarab”*, Interferențe literar-artistice în cultura românească a evului de mijloc, București, Editura Academiei, 1976, pp. 65-92

R. Theodorescu, *Civilizația românilor între medieval și modern: orizontul imaginii 1550-1800*, Vol I, București, Ed. Academiei, 1987, passim.

4. Modelul cultural umanist și scrisul istoric românesc: începuturile istoriografiei în limba română, contextul european al umanismului și neumanismului și scrisul istoric românesc, teme umaniste în scrisul istoric din sec. XVI-XVII.

Bibliografie:

P.P. Panaitescu, *Renașterea și românii* în „Interpretări românești”, București, Ed. Enciclopedică, 1994, pp. 189-211

Al. Duțu, *Umaniști români și cultura europeană*, București, Ed. Minerva, 1974, pp. 73-128

V. Câdea, *Rațiunea dominantă*, Cluj-Napoca, Ed. Dacia, 1979, pp. 33-79

5. Originea romană a poporului român în dezbateră istoriografică umaniste; istorie și genealogie; antichitatea ca spațiu originar și întemeietor în istoriografia umanistă central-europeană; revelația filologică și reconstituirea istorică a originilor.

Bibliografie:

N. Olahus *Hungaria, Attila*, Ed. Bilingvă, Iași, Institutul European, 1999, passim

A. Armbruster, *Romanitatea românilor*, Ed II-a, București, Editura Enciclopedică, 1999, pp. 114-141, pp. 161-175

Cronicari moldoveni: Gr. Ureche, M. Costin, I. Neculce, Ed. D.H. Mazilu, București, Humanitas, 1997, passim

C. Dima Drăgan, *Orizonturi umaniste în cultura românească din sec. XVII*, în „Studii. Revista de Istorie”, XIX, 4, 1966, pp. 667-682.

**6. Antropocentrismul: temă umanistă în discursul istoric românesc (sec XVII):
C. Cantacuzino și Miron Costin despre proiectul uman și evoluția istorică;
cunoașterea istorică și acțiunea omului în istorie în viziunea
neoaristotelismului din Țările Române în sec. XVII.**

Bibliografie:

C. Cantacuzino, *Istoria Țării Românești*, Ed. D. Mioc și E. Stănescu, București, Ed. Academiei Române, 1991, pp. 5-56

M. Costin, *Opere alese*, Ed. L. Onu, București, Ed. Științifică, 1967, passim

Istoria filosofiei românești, vol I, București, Ed. Academiei RSR, 1972, pp. 95-120

M. Florian, *Filosofia Renașterii*, Cluj-Napoca, Ed. Grinta, 2003, pp. 130-135

**7. Barocul: teme, motive, discurs în istoriografia românească, sec. XVII-XVIII:
cuvânt, imagine, sensul istoriei și paradigma barocă, „ubi sunt”.**

Bibliografie:

E. Papu, *Barocul ca tip de existență*, vol II, București, Ed. Minerva, 1977, pp. 237-314

D.H. Mazilu, *Barocul în literatura română din sec XVII*, București, Ed. Minerva, 1975, passim

Istrate I., *Barocul literar românesc*, București, Ed. Minerva, 1982, passim

M. Costin, *Viața lumii*, în „Opere alese”, București, Ed. Științifică, 1967

**8. Barocul cantemirian: istorie și alegorie, tema „fortuna labilis” și motivul
„baroccus trifrons” în „Istoria ieroglifică”**

Bibliografie:

D. Cantemir, *Istoria ieroglifică*, vol I-II, București, Ed. Prietenii Cărții, 1999, passim

A. Babeți, *Bătăliile pierdute; D. Cantemir-strategii de lectură*, Timișoara, Amarcord, 1998, passim

Al. Cizek, *Umanismul simbolic în Istoria ieroglică*, în „Secolul 20”, nr. 10-11/1976, p.56-57

C. Mihai Ionescu, *Suflet și timp ca tensiune barocă în gândirea lui Cantemir*, „Secolul 20” 11-12/1976, p. 105 et.sq.

9. Iluminismul românesc – Școala Ardeleană: istorie și politică în scrisul istoric iluminist; istorie și filosofie; metodă și concepție istorică la S. Micu, Gh. Șincai și P. Maior.

Bibliografie:

L. Blaga, *Gândirea românească în Transilvania în secolul al XVIII-lea*, București, 1966, pp. 133-170

P. Teodor, *Interferențe iluministe europene*, Cluj-Napoca, Ed. Dacia, 1984, pp. 49-156

F. Fugariu, *Școala Ardeleană*, vol I-II, București, Ed. Minerva, 1983, passim

P. Teodor, D. Ghișe, *Fragmentarium iluminist*, Cluj-Napoca, Ed. Dacia, 1972, passim

10. Romantismul istoriografic românesc: istorie și ficțiune: realitatea istorică și mit-istoria, ficționalizarea eroului în istorie, imagerie istoriografică romantică, teme istorice în transfigurări literare.

Bibliografie:

N. Manolescu, *Istoria critică a literaturii române*, vol I, București, Ed. Fundației Culturale Române, 1997, (problematika romantismului).

N. Bălcescu, *Opere*, Vol I-III, Ed. G. Zane, București, 1940, (introducere)

P. Cornea, *Originile romantismului românesc*, București, 1972, (cap. Istorie și istorism)

Al. Zub, *A scrie și a face istorie*, Iași, Ed. Junimea, pp. 82-165

11. Spiritul critic în scrisul istoric românesc: I. Bogdan, D. Onciul, N. Iorga, temele școlii critice: perspectiva integratoare, spiritul polemic, metoda istorică, editarea documentelor, „concepția umană a istoriei”, instituții de cercetare istorică.

Bibliografie:

Al. Zub, *De la istoria critică la criticism*, București, Ed. Enciclopedică, 2000, pp. 171-310

P. Teodor, *Introducere în istoria istoriografiei românești*, Cluj-Napoca, Ed. Accent, 2002, pp. 132-183

Bogdan I, *Istoriografia românească și problemele ei actuale* (1905) în idem „Scrieri alese”, București, 1968

N. Iorga, *Generalități cu privire la studiile istorice*, București, 1944, pp. 9-24 și pp. 88-98.

12. Noua școală istorică și „Revista istorică română”:

C.C. Giurescu, Gheorghe Brătianu, P.P. Panaitescu, V. Papacostea, N. Cartoian, G.M. Cantacuzino: istoria instituțiilor, istoria unității românești, istoria vieții colective, context regional – context european în istoria românilor, adâncirea spiritului critic („criticism”)

Bibliografie:

Al. Zub, *De la istoria critică la criticism*, București, Ed. Enciclopedică, 2000, pp. 321-344

Idem, *Istorie și istorici în România interbelică*, Iași, Ed. Junimea, 1981, *passim*

L. Boia, *Evoluția istoriografiei românești*, București, 1976, pp. 230-233, pp. 334-348

C.C. Giurescu, *Cuvânt înainte la „Revista istorică română”*, v. 1/I, București, 1931

13. Teoria și gândirea istorică românească sec. XIX-XX

A.D. Xenopol, N. Iorga, V. Pârvan, „seria istorică” la A. D. Xenopol, „organicitatea și unitatea istoriei umane”, „istoria și istoriologia umană” la N. Iorga, „valoarea istorică” la V. Pârvan.

Bibliografie:

A.D.Xenopol, *Principiile fundamentale ale istoriei*, în idem „Scrieri sociale și filosofice”, Ed. N. Gogoneață și Z. Ornea, București, 1967

Al. Zub, *La conception historique d’A. D. Xenopol*, în „Revue Roumaine d’Histoire” 1970, pp. 727-744

N. Iorga, *Materiale pentru o istoriologie umană*, București, 1968, passim

V. Pârvan, *Despre valorile istorice*, în idem „Idei și forme istorice”, București, 1920, pp. 47-56, 76-79, 124-125

14. Memorie și istorie în discursul istoriografic post comunist: „la Est memoria descoperită”, memoria ca și contra-istorie în comunism, resurgența oralității și a memorialisticii în discursul istoriografic post-comunist: particularități și similitudini, memoria ca refondare cognitivă a scrisului istoric; „istoria oficială” – istoria orală în reconstrucția rezistenței anticomuniste și a opresiunii din timpul regimului comunist.

Bibliografie:

Al. Zub, *Discurs istoric și tranziție. În căutarea unei paradigme*, Iași, Ed. Institutului European, 1998, passim

Istoria recentă în Europa. Obiect de studiu, surse, metode, București, Ed. Colegiul Noua Europă, 2002, pp. 12-74

Anuarul Institutului de Istorie Orală, vol I-VI, Cluj, Presa Universitară Clujeană, 2000-20006, passim.

VI. Modul de evaluare: examen scris la sfârșitul semestrului.

VII. Detalii organizatorice: plagiatul și fraudă la lucrările scrise se pedepsește cu pierderea examenului.